

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 289/2014-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. augusta 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť J. Š., zastúpeného advokátkou JUDr. Dianou Treščákovou, PhD., Skladná 38, Košice, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 882/1998 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 882/1998 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 882/1998 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. J. Š. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 4 500 € (štyritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Kežmarok p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Kežmarok je p o v i n n ý uhradiť J. Š. trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. Diany Treščákovej, PhD., Skladná 38, Košice.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 289/2014-12 z 24. apríla 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť J. Š. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 882/1998.

Predsedníčka okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti podaním sp. zn. 1 Spro 483/2014 doručeným ústavnému súdu 16. júna 2014, v ktorom ku skutkovej a právnej zložitosti sporu uviedla:

„... I. Skutková a právna zložitost' sporu

Predmetom konania vedeného na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 5 C 882/1998 je náhrada škody vo výške 5 403.37 eur s príslušenstvom. Spor po právnej stránke nepovažujem za náročný, náročnosť sporu po skutkovej stránke do určitej miery zvyšuje

potreba znaleckého dokazovania, ktoré síce bolo nariadené, ale nebolo doposiaľ vykonané. Jeho vykonanie v súčasnosti závisí od žalobcu, ktorý požiadal o poskytnutie lehoty 3 mesiacov na predloženie písomnej dokumentácie novoustanovenému znalcovi, o ktorú znalec požiadal na pojednávaní 19. 3. 2014...

III. Prekážky postupu podľa § 107 Občianskeho súdneho poriadku

Žiadne.

IV. Prieťahy, ktoré podľa názoru Okresného súdu Kežmarok spôsobil žalobca

Žiadne.

V. Prieťahy, ktoré podľa názoru Okresného súdu Kežmarok boli spôsobené súdom

- realizácia prvého úkonu po doručení žaloby (7. 9. 1998) s dlhším časovým odstupom cca. 2 roky (22. 6. 2000) - výzva na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania,

- po uznesení o nezaplatení súdneho poplatku z 8. 4. 2000 a následnom zdokladovaní jeho úhrady, termín pojednávania vytýčený s dlhším časovým odstupom, cca. vyše 2 rokov (17. 7. 2003),

- nesústredený postup a dlhšie obdobie nečinnosti, keď po uznesení z 22. 11. 2004 bolo vo veci nariadené znalecké dokazovanie a ustanovená znalkyňa M. P., táto si od žalobcu vyžiadala podklady potrebné pre vypracovanie znaleckého posudku až 15. 8. 2005,

- nesústredený postup a dlhšie obdobie nečinnosti, keď súd nekonal vo veci viac než 8 rokov, keďže 24. 6. 2013 nariadil termín pojednávania na 24. 9. 2013,

VI. Charakteristika, či zistené prieťahy sú zbytočnými prieťahmi

V tejto časti posúdenia otázky ponechávam na Ústavný súd SR.

VII. Iné okolnosti veci

V dĺžke konania určitou mierou prispela i pôvodne ustanovená znalkyňa, ktorá si od žalobcu vyžiadala podklady potrebné pre vypracovanie znaleckého posudku s dlhším časovým odstupom cca. 9 mesiacov od jej ustanovenia za znalkyňu uznesením z 22. 11. 2004.“

Súčasťou vyjadrenia bola chronológia procesných úkonov okresného súdu, z ktorej okrem iného vyplýva:

«... II. Procesné úkony vo veci od podania žaloby doposiaľ

7. september 1998 doručenie žaloby na súd,

22. jún 2000 výzva žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania,

8. august 2000 uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku doručené žalobcovi 3. novembra 2000,

17. júl 2003 pojednávanie vo veci samej, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie o zastavení konania v časti zaplatenia sumy 4 189,- Sk proti žalovanému v 3. rade,

16. október 2003 pojednávanie, neustanovil sa žalobca, preto bolo odročené na 22. januára 2004,

22. januára 2004 pojednávanie odročené na 6. apríla 2004 za účelom predvolania žalovaného v 1. rade, 2. rade a svedkov navrhnutých na pojednávaní žalobcom,

6. apríl 2004 pojednávanie vo veci samej,

9. september 2004 pojednávanie, na ktorom sa nezúčastnil žalobca z dôvodu práceneschopnosti, pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania,

22. november 2004 uznesenie o ustanovení M. P., znalkyne z odboru ekonomiky a podnikania, odvetvia personalistiky; uznesenie nadobudlo právoplatnosť 22. 12. 2004,

24. september 2013 pojednávanie, na ktoré sa neustanovil žiaden z účastníkov konania,

16. október 2013 zápisnica o výsluchu žalobcu,

7. január 2014 žiadosť Okresného súdu Kežmarok o zapožičanie spisu Okresného súdu Poprad sp. zn. 10C 311/2002,

17. február 2014 uznesenie o odvolaní znalkyne M. P. a súčasné poverenie pre novú znalkyňu V. P.,

19. marec 2014 pojednávanie v neprítomnosti žalovaného v 1. rade a žalovaného v 2. rade za účasti žalobcu a novoustanovenej znalkyne V. P., pojednávanie odročené na neurčito za účelom predloženia spisovej dokumentácie s doplnenými listinnými dôkazmi žalobcom tak, ako to požadovala novoustanovená znalkyňa; žalobca požiadal o dodatočnú lehotu 3 mesiacov na predloženie požadovanej spisovej dokumentácie...“

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 882/1998 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov..., ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konania o náhradu škody na zverených hodnotách tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných priet'ahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania podstatne neprispeli okolnosti na strane sťažovateľa.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania takmer 16 rokov na okresnom súde je už samo osebe neprimerané.

Z vyžiadaného spisu ústavný súd zistil aj obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu. K zbytočným priet'ahom došlo od 7. septembra 1998, keď bol okresnému súdu doručený návrh na začatie konania, do 22. júna 2000, keď okresný súd vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania (priet'ah v trvaní 1 roka a 9 mesiacov), od 8. augusta 2000, keď bolo uznesením zastavené konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, do 17. júla 2003, keď sa na okresnom súde konalo pojednávanie (priet'ah v trvaní

2 rokov a 11 mesiacov), od 22. novembra 2004, keď bolo vydané uznesenie o ustanovení znalkyne, do 24. septembra 2013, keď sa konalo pojednávanie (priet'ah v trvaní 8 rokov a 10 mesiacov). Ústavný súd poukazuje na to, že už celková dĺžka predmetného konania je sama osebe neprimeraná.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02) a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 5 C 882/1998, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 882/1998, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 5 000 € z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadost'učinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 882/1998 berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci považoval priznanie sumy 4 500 € sťažovateľovi za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa

sťažovateľa trovy konania vyčíslila sumou 284,08 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť).

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 134 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,04 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi, spolu predstavuje sumu 284,08 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. augusta 2014